

TEL-INDEKSIN PISTELUVUT

Vuosi	Indeksiluku		Vähennyskerroin
	Työikäisen	Eläkeikäisen	
1961-62	100	100	
1963	106	106	
1964	116	116	
1965	130	130	
1966	142	142	
1967	152	152	
1968	165	165	
1969	182	182	
1970	197	197	
1971	216	216	
1972	247	247	
1973	274	274	
1974	315	315	
1975	383	383	
1976	462	462	
1977	524	524	
(1.7.1977*	544	544)	
1978	573	573	
1979	608	608	
(1.7.1979*	628	628)	
1980	665	665	
(1.7.1980*	697	697)	
1981	745	745	
(1.7.1981*	780	780)	
1982	836	836	
(1.7.1982*	866	866)	
1983	915	915	
(1.7.1983*	952	952)	
1984	1006	1006	
(1.7.1984*	1019	1019)	
1985	1088	1088	
1986	1165	1165	
1987	1225	1225	
1988	1291	1291	
1989	1387	1387	
1990	1481	1481	
1991	1595	1595	
1992	1682	1682	
1993	1688	1688	
1994	1688	1688	
1995	1712	1712	
1996	1760	1737	0,0343
1997	1791	1754	0,045
1998	1825	1783	0,047
1999	1868	1812	0,047
2000	1903	1838	0,047
2001	1981	1912	0,045
2002	2054	1968	0,044

* Indeksien ennakkotarkistus (ennakollista indeksiä on käytetty eläkkeitä myönnettäessä ja maksettaessa)

2 LIITE

LAPSIKOROTUSPROSENTIT

TEL, LEL ja TaEL työntekijän syntymävuosi	YEL ja MYEL yrittäjän syntymävuosi	MEL työntekijän syntymävuosi	Lapsikorotus- prosentti yhtä lasta kohden
- 1919	- 1927	- 1913	20
1920	1928	1914	19
1921	1929	1915	18
1922	1930	1916	17
1923	1931	1917	16
1924	1932	1918	15
1925	1933	1919	14
1926	1934	1920	13
1927	1935	1921	12
1928	1936	1922	11
1929	1937	1923	10
1930	1938	1924	9
1931	1939	1925	8
1932	1940	1926	7
1933	1941	1927	6
1934	1942	1928	5
1935	1943	1929	4
1936	1944	1930	3
1937	1945	1931	2
1938	1946	1932	1
1939 -	1947 -	1933 -	-

ELÄKESOVITETTU LESKENELÄKE VUONNA 2002

Lesken oma
eläke e/kk

Edunjättäjän eläke

0	200	400	600	800	1000	1200	1400	1600	1800	2000	3000	4000
200	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1500	2000
400	55	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1500	2000
600	0	100	300	400	500	600	700	800	900	1000	1500	2000
800	0	0	200	326	426	526	626	726	826	926	1426	1926
1000	0	0	100	226	326	426	526	626	726	826	1326	1826
1200	0	0	0	126	226	326	426	526	626	726	1226	1726
1400	0	0	0	26	126	226	326	426	526	626	1126	1626
1600	0	0	0	0	26	126	226	326	426	526	1026	1526
1800	0	0	0	0	0	26	126	226	326	426	926	1426
2000	0	0	0	0	0	0	26	126	226	326	826	1326
3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	326	826
4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	326

LESKENELÄKKEEN ELÄKESOVITUSPERUSTEEN YLEMPI RAJA (58,53 vuonna 1990) indeksissä 142

Vuosi	Eläkesovitusperusteen ylempi raja
2002	45,09
2003	43,97
2004	42,89

**TYÖELÄKELISÄÄN OIKEUTTAVAT JA JÄLKIKARENSSIAIKAA
JATKAVAT ETUUDET** sekä niiden enimmäispäivät kuukaudessa

	Enim- mäis- päi- vät/kk	Oikeus työelä- kelisään	Jatkaa jälkika- renssi- aikaa
TYÖTTÖMYYSSETUUDET			
Peruspäiväraha (työttömyysturvalaki 602/84)	22	-	X
Ansioon suhteutettu työttömyyspäiväraha (työttömyysturvalaki 602/84), myös vähennetyt ja sovitellut päivärahat	22	X	X
Työmarkkinatuki (laki työmarkkinatuesta 1542/93) enint. 500 pv	22	-	X
Työttömyyskorvaus	22	-	X
Työttömyysavustus	22	X	X
55 vuotta täyttäneen työttömän työllistymisedellytysten parantamiseksi annetun lain mukainen enintään 10 kk pituinen työsuhdeaika, jos ennen vuotta 2000		-	X
KOULUTUSETUUDET			
Ammattikoulutusraha (koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90), valtion virkamieslain (755/86), peruskoululain (476/83) tai lukiolain (477/834) mukainen omaehtoista ammatillista koulutusta varten myönnetty henkilökohtainen tuki)	30	X	X
Erorahan aikuiskoulutussisä omaehtoiseen ammatilliseen koulutukseen: (koulutus- ja erorahastosta annetun lain (537/90), valtion virkamieslain (755/86), peruskoululain (476/83) tai lukiolain (477/834) mukainen omaehtoista ammatillista koulutusta varten myönnetty henkilökohtainen tuki)	30	X	X
Erorahan aikuiskoulutussisä työvoimakoulutukseen (ks. ed.)		-	-
Työvoimakoulutuksen ansiotuki (laki työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta 763/90, laki pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen koulutuksen tukemisesta 709/1997)	22	X	X
Työvoimakoulutuksen perustuki (lait ks. ed.)		-	X
Koulutusvakuutusetuudet: (laki työttömien omaehtoisen opiskelun tukemisesta 1402/1997, laki pitkäaikaistyöttömien omaehtoisen koulutuksen tukemisesta 709/1997)			
-perustuki	22	-	X
-ansiotuki	22	X	X
Opintovapaa (opintovapaalaki 273/79)		-	X
Aikuiskoulutustuki (laki aikuiskoulutuksesta 1276/2000)	22	x	-
KUNTOUTUSETUUDET			
Kuntoutusraha (kuntoutusrahaki 611/91)	25	X	X
Liikennevakuutuksen kuntoutusta koskeviin säännöksiin perustuva ansionmenetykskorvaus (mm. liikennevakuutuslaki 279/598)	30	X	X
Tapaturmavakuutuksen kuntoutusta koskeviin säännöksiin perustuva ansionmenetykskorvaus (mm. tapaturmavakuutuslaki 608/48)	30	X	X
Työeläkelakien mukainen kuntoutusraha	30	X	X
Sairausvakuutuspäiväraha tai vastaava korvaus (sairausvakuutuslaki 364/63)	25	-	X

Jälkikarenssiaikaa jatkaa myös, jos henkilöllä on ollut alle 3-vuotias lapsi. Tätä lasta varten on silloin täytynyt saada jonkin aikaa äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa tai kotihoidon tukea.

4 LIITE

TEL:N MUKAISEN ELÄKEPALKKAN LASKENTA

1 Eläkepalkka ennen vuotta 1966

Eläkepalkka määräytyy säännöllisen työansion perusteella, luontoisedut määrätään tapaturmavakuutustaulukosta.

Työsuhteen päättymisvuoden ja sitä edeltävän kalenterivuoden ansiot lasketaan yhteen. Näin saatu ansioiden yhteismäärä jaetaan kyseiseen aikaan sisältyvien työssäolopäivien määrällä ja osamäärä kerrotaan 25:llä.

Eläkepalkkaa määrättäessä ei päättymisvuotta edeltäneen vuoden ansioihin tehdä indeksikorotusta. Eläkepalkka korotetaan eläkkeen myöntämisen vuoden indeksiin.

2 Eläkepalkka vuonna 1966

Eläkepalkka määräytyy veron ennakonpidätyksen alaisen työansion perusteella, luontoisedut verotuskäytännön mukaisena.

Eläkepalkka lasketaan muuten samoin kuin ennen vuotta 1966 päättyneiden työsuhteiden kohdalla.

3 Eläkepalkka vuonna 1967

Eläkepalkka määräytyy veron ennakonpidätyksen alaisen työansion perusteella (samoin luontoisedut).

Eläkepalkka lasketaan kolmen viimeisen kalenterivuoden ansioiden perusteella. Ensin lasketaan kunkin vuoden kuukausiansiot siten, että vuosiansio jaetaan kyseisen vuoden työsuhteajalla ja osamäärä kerrotaan 30:llä. Saadut kuukausiansiot korotetaan työsuhteen päättymisvuoden indeksiin ja niistä valitaan kaksi parasta. Eläkepalkka on kahden vuoden perusteella laskettu keskimääräinen kuukausiansio.

Jos työsuhteen alkamisvuonna ei ole työsuhteajaa kuutta kuukautta, jätetään alkamisvuoden ansiot eläkepalkkaa laskettaessa huomioimatta, mikäli jäljelle jää vähintään kahden kalenterivuoden ansioita.

4 Eläkepalkka 1.1.1968 alkaen

Eläkepalkka määrätään valitsemalla enintään neljästä viimeisestä kalenterivuodesta, jolloin työsuhte on jatkunut, ne kaksi kalenterivuotta, jolloin työntekijän indeksillä tarkistettujen työansioiden keskimäärä kuukautta kohti on suurin. Eläkepalkka on näiden kahden vuoden aikana saatujen ansioiden keskimäärä kuukautta kohti. Jos työsuhte on jatkunut useamman kuin kahden kalenterivuo-

den aikana, ei sitä kalenterivuotta, jolloin työsuhde alkoi, oteta huomioon, jos työsuhde sinä kalenterivuonna ei ole jatkunut vähintään kuutta kuukautta.

5 Eläkepalkka 1.1.1979 alkaen

Eläkepalkka lasketaan neljän viimeisen työsuhdevuoden aikana saaduista työansioista kahden ansiotasoltaan keskimmäisen indeksillä tarkistetun vuoden ansioiden perusteella. Jos työsuhde on jatkunut neljänä kalenterivuotena siten, että se on työsuhteen alkamisvuonna jatkunut vähintään kuusi kuukautta, lasketaan eläkepalkka kahden ansiotasoltaan keskimmäisen vuoden perusteella. Jos taas työsuhde on neljänä kalenterivuotena jatkunut niin, että se on alkamisvuonna jatkunut alle kuusi kuukautta, jolloin sitä ei oteta huomioon, jätetään eläkepalkkaa laskettaessa huomioon ottamatta se vuosi, jolloin työansioiden keskimäärä kalenterikuukautta kohden on pienin.

Silloin kun työsuhde on jatkunut kolmen kalenterivuoden aikana ja työsuhde on sen alkamisvuonna jatkunut vähintään kuusi kuukautta, jätetään huomioon ottamatta se vuosi, jolloin työansioiden keskimäärä kuukautta kohti on pienin. Jos kolmen kalenterivuoden aikana jatkunut työsuhde on alkamisvuonna jatkunut alle kuusi kuukautta, eläkepalkka määrätään kahden muun työsuhdevuoden ansioiden perusteella.

1.1.1979 lainmuutos tuli voimaan asteittain. Voimaantulosäännös edellytti, että eläkepalkan laskemisessa sovelletaan vanhaa säännöstä, jos sen laskemisessa huomioon otettava paras kalenterivuosi on ennen lain voimaantuloa oleva vuosi.

6 Eläkepalkka 1.1.1980 alkaen

Eläkepalkka lasketaan muuten samalla tavalla kuin edellä 5 kohdassa, mutta 63 vuoden iän täyttämisen jälkeen ansaittuja ansioita ei oteta huomioon eläkepalkkaa määrättäessä.

7 Eläkepalkka 1.1.1994 alkaen

Eläketapahtumaan päättyneissä työsuhteissa eläketapahtumavuotta ei oteta huomioon eläkepalkkaa laskettaessa, jos työsuhde eläketapahtumavuosi mukaan lukien on jatkunut vähintään kolmen kalenterivuoden aikana. Vanhuuseläkettä laskettaessa työsuhdeaikaa seurataan eläkeiän täyttämiseen saakka.

Jos työsuhde päättyy ennen eläketapahtumaa tai eläketapahtumaan päättynyt työsuhde on jatkunut enintään kahden kalenterivuoden aikana, eläkepalkka lasketaan kohdassa 5 kuvatulla tavalla.

4 LIITE

8 Eläkepalkka 1.1.1996 alkaen

Eläkepalkka lasketaan pääsääntöisesti enintään työsuhteen 10 viimeisen eläketapahtumavuotta tai työsuhteen päättymisvuotta edeltäneen kalenterivuoden indeksillä tarkistettujen ansioiden perusteella. Enintään kolmasosa sellaisia vuosia, jolloin ansiot ovat alle puolet kaikkien vuosien keskiarvosta, voidaan jättää pois eläkepalkan laskennasta.

Eläkepalkan laskennassa jätetään yli kolmen kalenterivuoden aikana jatkuneen työsuhteen päättymisvuosi tai eläketapahtumavuosi pois laskennasta, jollei se ole kokonainen. Työsuhde on kestänyt koko vuoden, jos se päättyy 30. tai 31.12. Vaikka työoikeudellinen työsuhde jatkuisi vuoden loppuun, työsuhdeaika otetaan huomioon vain eläkeiän täyttämispäivään asti. Eläkeiän täyttämisvuosi on täysi työvuosi, jos henkilön syntymäpäivä on 30. tai 31.12.

Kolmen kalenterivuoden aikana jatkuneissa tai sitä lyhyemmissä työsuhteissa myös vajaa päättymisvuosi tai eläketapahtumavuosi otetaan mukaan laskentaan.

Indeksitarkistetuista vuosiansioista vähennetään niihin kohdistuva palkansaajan työeläkemaksua vastaava osuus vuodesta 1996 lähtien.

Tämä laskentatapa on voimassa niissä työsuhteissa, jotka alkavat vuonna 1996 tai sen jälkeen. Siirtymä kautena ovat voimassa sekä uudet että vanhat laskentasäännöt, jos työsuhde jatkui yli 1.1.1996.

Eläkepalkan laskentaan ajalta ennen 1.1.1996 mukaan otettavat vuodet (valintavuodet) valitaan ennen vuotta 1996 olevien laskentasääntöjen mukaisesti. Valintavuosia ajalta ennen 1.1.1996 voi olla siten enintään neljä vuotta, vuodet 1992-1995. Näihin vanhoihin valintavuosiin lisätään vuosi kerrallaan vuoden 1995 jälkeisiä ansiovuosia. Valintavuosia voi olla enintään 10.

Valintavuosista laskentavuosiin otetaan mukaan ajalta ennen vuotta 1996 ne ansiotasoltaan kaksi keskimmäistä, joista eläkepalkka aikaisempien sääntöjen mukaan olisi laskettu. Jos ajalta ennen 1.1.1996 tulee valintavuosiin mukaan vähemmän kuin neljä vuotta, valitaan niistä laskentavuosiin mukaan tulevat vuodet aikaisempien sääntöjen mukaisesti. kolmesta vuodesta kaksi parasta, kahdesta tai yhdestä vuodesta jokainen vuosi.

LEL:N JA TaEL:N ANSIORAJAMÄÄRÄT

Vuosi	TEL-indeksi	LEL:n alempi rajamäärä*	TaEL:n ansioraja	LEL:n ja TaEL:n** ylempi rajamäärä
		33,64 e	90,82 e	134,55 e
1962	100	134,55		134,55
1963	106	35,66		142,62
1964	116	39,02		156,08
1965	130	43,73		174,92
1966	142	47,77		191,06
1967	152	51,13		204,52
1968	165	55,50		222,01
1969	182	61,22		244,88
1970	197	66,27		265,06
1971	216	72,66		290,63
1972	247	83,08		332,34
1973	274	92,17		368,67
1974	315	105,96		423,83
1975	383	128,83		515,33
1976	462	155,41		621,62
1977	524	176,26		705,04
1978	573	192,74		770,97
1979	608	204,52		818,07
1980	665	223,69		894,76
1981	745	250,60		1002,40
1982	836	281,21		1124,84
1983	915	307,78		1231,14
1984	1006	338,39		1353,58
1985	1088	365,98		1463,91
1986	1165	391,88	745,12	1567,51
1987	1225	412,06	783,50	1648,24
1988	1291	434,26	825,71	1737,04
1989	1387	466,55	887,11	1866,21
1990	1481	498,17	947,23	1992,69
1991	1595	536,52	1020,14	2146,08
1992	1682	565,78	1075,79	2263,14
1993	1688	567,80	1079,62	2271,21
1994	1688	567,80	1079,62	2271,21
1995	1712	575,88	1094,97	2303,50
1996	1760	592,02	1125,68	2368,09
1997	1791	602,45	1145,50	2409,80
1998	1825	613,89		2455,54
1999	1868	628,35		2513,40
2000	1903	640,12		2560,49
2001	1981	666,36		2665,44
2002	2054	690,97		2763,66

* TaEL:n rajana 1.1.1998 alkaen

** TaEL:n rajana 1.1.1996 alkaen

6 LIITE

TEL:N, YEL:N JA MYEL:N PIIRIIN KUULUMISEN RAJAT

Vuosi	Indeksi- taso	TEL	YEL	MYEL
		142	142	197/142
1966	142	30,27		
1967	152	30,27		
1968	165	30,27		
1969	182	38,68		
1970	197	42,00	42,00	84,09
1971	216	46,05	46,05	92,20
1972	247	52,66	52,66	105,44
1973	274	29,21	58,42	116,96
1974	315	33,58	67,16	134,46
1975	383	40,83	81,65	163,49
1976	462	49,25	98,50	197,22
1977	524	55,86	111,72	223,68
1978	573	61,08	122,16	244,60
1979	608	64,81	129,62	259,54
1980	665	70,89	141,78	283,87
1981	745	79,41	158,83	318,02
1982	836	89,12	178,23	356,87
1983	915	97,54	195,07	390,59
1984	1006	107,24	214,47	429,43
1985	1088	115,98	231,96	464,44
1986	1165	124,19	248,37	497,31
1987	1225	130,58	261,17	522,92
1988	1291	137,62	275,24	551,09
1989	1387	147,85	295,70	592,07
1990	1481	157,87	315,74	632,20
1991	1595	170,02	340,05	680,86
1992	1682	179,30	358,60	718,00
1993	1688	179,94	359,88	720,56
1994	1688	179,94	359,88	2159,25
1995	1712	182,50	364,99	2189,95
1996	1760	187,61	375,23	2251,35
1997	1791	190,92	381,83	2291,00
1998	1825	194,54	389,08	2334,50
1999	1868	199,12	398,25	2389,50
2000	1903	202,86	405,71	2434,27
2001	1981	211,17	5068,09	2534,05
2002	2054	219,00	5255,93	2627,96

Vuoteen 2002 asti käytettiin markkoja. Eurorajat on saatu muuntamalla markat kyseisinä vuosina euroiksi. Vuodesta 2002 alkaen lain rajamääriä sovelletaan euroina lain tasosta indeksillä tarkistettuna.

VEL:N MUKAISEN ELÄKKEEN LASKENNAN EROJA TEL:IIN

VEL:n vuosien 1993—1995 eläkeuudistuksen yhtenä tavoitteena oli yhdenmu-
kaistaa valtion eläkelainsäädäntöä TEL:n kanssa. Vuoden 1993 aikana tai sen
jälkeen palkatuilla uusilla valtion työntekijöillä edut ovat TEL:n kaltaiset. En-
nen 1940 syntyneet työntekijät säilyttävät vanhat eläke-etunsa, 2,2 prosentin
vuosittaisen karttuman ja 66 prosentin enimmäismäärän sekä 63 vuoden eläke-
iän. Nuoremmilla entiset karttumat säilyivät vuoden 1994 loppuun ja sen jäl-
keen karttuma on TEL:n mukainen. Vuosina 1940—59 syntyneillä tavoitetaso
muuttuu asteittain 60 prosenttiin ja eläkeikä 65 vuoteen. Vuoden 1959 jälkeen
syntyneillä tavoitetaso on 60 prosenttia ja eläkeikä 65 vuotta. Sotilaseläkejärjes-
telmässä karttumat ovat paremmat ja eläkkeen voi saada 25—30 vuoden palve-
luksen perusteella.

Eroja VEL:n ja TEL:n välille on jäänyt kuitenkin joihinkin kohtiin. Näitä eroja
ovat mm. seuraavat:

Eläkkeeseen oikeuttava aika

- * VEL:ssä ei ole lain piiriin kuulumisen alaikäraja.
- * VEL:ssä luetaan eläkeajaksi myös 65 vuoden iän jälkeinen työskentelyai-
ka, niin kauan kuin työskentely jatkuu yhtäjaksoisena ja työskentely on
alkanut ennen 65 vuoden ikää.
- * Työeläkelakien mukaisen vanhuuseläkkeen saaminen estää VEL:n kart-
tumisen.
- * Ennen 1.1.1996 alkaneiden palkattomien jaksojen eläkeajaksi lukemises-
sa on eroja TEL:ssä ja VEL:ssä.
- * VEL-palvelus jatkuu yhtäjaksoisena, vaikka VEL-työnantaja vaihtuu, jos
palvelusten välillä ei ole katkosta.
- * Rinnakkaisista VEL-palveluksista karttuu 31.12.1997 saakka erilliset
VEL-eläkkeet.
- * Ennen 1.1.1996 riitti, että yhteenlasketut VEL-ansiot täyttivät 15,14 eu-
ron (ind. 142) ansiorajavaatimuksen. Vuosina 1996—1997 raja koski it-
senäisesti kaikkia VEL-suhteita.
- * Lyhytaikaisesta valtion työskentelystä myönnetään eläke LYVEL:n mu-
kaan, jos tätä eläkettä kertyy vähintään 1,93 euroa vuoden 2002 indeksi-
tasossa
- * 1.1.1998 lukien samanaikaisista viroista, tehtävistä ja töistä myönnetään
yksi VEL-eläke edellyttäen, että ainakin yksi niistä kestää vähintään yh-
den kuukauden.
- * VEL-eläkeoikeuden syntymiseen ei TEL:stä poiketen riitä, että palvelus
on ollut voimassa 8.7.1961, vaan VEL-oikeuden syntyminen edellyttää,
että palvelus on päättynyt 30.6.1962 jälkeen.
- * VEL:ssä luetaan eläkeajaksi muutakin vanhaa palvelusta kuin valtion ja
myös ennen 8.7.1961 päättyntä palvelusta, jos henkilö on tullut VEL:n
piiriin myöhemmän palvelun perusteella.

8 LIITE

- * Ennen vuotta 1967 VEL:n eläkejäksi luetaan TEL:stä poiketen 21 vuoden iän täyttämisen jälkeinen aika.

Eläkkeen tavoitetaso

- * VEL-eläkkeen enimmäismäärä on 60—66 prosenttia korkeimmasta, vähintään kaksi vuotta jatkuneen VEL-suhteen palkasta tai korkeimmasta VEL-palkasta, jos kaksi vuotta kestänyttä jaksoa ei ole. Karttumisen katon rajauksen jälkeen VEL-eläke yhteensovitetaan muiden eläkkeiden ja etuuksien kanssa.
- * Yhteensovitus poikkeaa TEL:stä, jos VEL-eläke on karttunut lisäeläkeprosentilla kokonaan tai osittain.

Eläkepalkan laskenta

- * Sotilaseläkejärjestelmässä kymmenen vuoden eläkepalkan laskennan voimaantulo kestää vuoteen 2010.
- * Eläkepalkan harkinnanvaraisen tarkistamisen rajat muuttuvat lähtöta-
soeron (3%/7,5%) vuoksi eri vauhtia kuin TEL:ssä. Vuodesta 2001 lukien prosenttiluku on 20 eli sama kuin TEL:ssä.
- * VEL:ssä ei ole tasoituspalkkasäännöksiä.
- * Automaattista katkaisua ei VEL:ssä tehdä, jos palvelus ei jatku normaalin katkaisujankohdan jälkeen vähintään vuotta. Katkaisun jälkeistä palkkaa laskettaessa katkaisun jälkeisen vajaan vuoden ansioita ei oteta huomioon.
- * Tekninen katkaisu voidaan tehdä myös työaikajärjestelyn muutoksen perusteella.

Eläkkeen korotukset

- * Lykkäyskorotusta ei VEL:ssä makseta. Eläke karttuu myös yli 65-vuotiaana, jos työnteko jatkuu yhtäjaksoisesti, eikä henkilö vielä saa vanhuuseläkettä.
- * Lapsikorotusta ei VEL:ssä makseta.
- * Työeläkelisä tuli VEL:iin vasta 1994 alkaen (aikaisemmin ei ollut työttömyyslisiä).

Eläkelajit

- * Varhennettu vanhuuseläke on mahdollista saada 58—60-vuotiaana eli viisi vuotta ennen VEL-eläkeikää.
- * Eläkeiät poikkeavat yksityisen puolen eläkeistä. VEL-eläkeiät on porrastettu 4 kuukauden välein ikävälillä 63—65 vuotta. Osalla VEL:n piiriin kuuluvista on 55, 58 tai 60 vuoden erityiset eläkeiät. Sotilaseläkejärjestelmässä vanhuuseläke voi alkaa nuorempanakin kuin 55-vuotiaana edellyttäen, että on riittävä määrä palvelusvuosia. Lisäksi valtiolla on erilaisia eroamisikiä, jotka ovat samalla myös henkilön eläkeikiä.
- * Vanhojen työttömyyseläkesäännösten piiriin pääsemiseksi ei ole irtisanomisen 1.8.1999 aikarajausta.
- * Osa-aikaeläkkeen erot ovat liitteessä 10.

KVTEL:N MUKAISEN ELÄKKEEN LASKENNAN EROJA TEL:IIN

KVTEL:n vuosien 1993—1995 eläkeuudistuksen tavoitteena oli yhdenmukaistaa kuntien eläkelainsäädäntöä TEL:n kanssa. Vanhat työntekijät, jotka olivat täyttäneet 55 vuotta ennen vuotta 1995 (ennen 1.1.1940 syntyneet), säilyttävät vanhat eläke-etunsa, 2,2 prosentin vuosittaisen karttuman ja 66 prosentin enimmäismäärän sekä 63 vuoden eläkeiän tai eläkeikävalintaan oikeutettu valitsemansa 63 vuotta alemman eläkeiän. Työntekijöillä, jotka olivat täyttäneet 35 vuotta ennen vuotta 1995 (ennen 1960 syntyneet), eläkeikä on 63 ja 65 vuoden välillä ja enimmäismäärä 60—66 %. Jatkuvassa kunnallisessa palvelussuhteessa uudistuksen voimaantullessa olleilla, vuoden 1939 jälkeen syntyneillä, karttuma säilyy entisenä vuoden 1994 loppuun ja on vuodesta 1995 alkaen 1,5 %. Ammatillisen 63 vuotta alemman eläkeiän valinneella eläkeikä on 63 vuotta alempien eläkeikäien ja 65 vuoden välillä. Suojausten säilyminen edellyttää yhtäjaksoista KVTEL-palvelussuhdetta eläketapahtumaan saakka.

Vuoden 1959 jälkeen syntyneillä (paitsi ammatillisen eläkeiän valinneilla) sekä vuoden 1992 jälkeen palkatuilla uusilla kunnan työntekijöillä (1939 jälkeen syntyneet) eläkeikä ja eläkkeen enimmäismäärä ovat TEL:n kaltaiset. Eroja on jäänyt kuitenkin joihinkin kohtiin. Näitä eroja ovat mm. seuraavat:

Eläkkeeseen oikeuttava aika

- * Kunkin kunnan, kuntayhtymän ja muun jäsenyhteisön palvelus on oma palvelujaksonsa.
- * Rinnakkaisista eri jäsenyhteisöjen KVTEL-palveluksista karttuu erilliset eläkkeet.
- * Eläke karttuu myös yli 65-vuotiaana, jos työnteko jatkuu ja se on alkanut ennen 65 vuoden iän täyttämistä.
- * Palkattomien jaksojen eläkeajaksi lukemisessa on eroja TEL:iin verrattuna.
- * Alle yhden kuukauden ja/tai alle rajamäärän jäävistä palvelussuhteista karttuu eläkettä 1.1.1998 lukien. Eläkeoikeutta ei kuitenkaan synny, jos karttunut eläke jää alle 1,93 euroa/kk.

Eläkkeen tavoitetaso

- * Eläkekarttuma on vuoden 1939 jälkeen syntyneillä 1,5 % vuodessa, mutta se muuttuu 2 %:ksi vuodessa 55 vuoden täyttämistä seuraavan kuukauden alusta.
- * Ennen vuotta 1940 syntyneillä, joiden palvelussuhde täyttää vaaditut loppukarenssit, tulevan ajan karttumat ovat suuremmat (1,4 % ja 1,0 %) kuin nuoremmilla ja uusilla työntekijöillä, joilla ne ovat samat kuin TEL:ssä.

Eläkepalkan laskenta

- * Vuoden 1939 jälkeen syntyneillä vanhoilla työntekijöillä eläkepalkan laskentaan tulee ajalta ennen vuotta 1996 vain vuosi 1995, koska työsuh-

9 LIITE

de on katkaistu vuoden 1994 päättyessä eläkkeen laskemista varten ja uusi palvelussuhde on aloitettu 1.1.1995 lukien.

- * Automaattista katkaisua ei KVTEL:ssä tehdä, jos palvelus ei jatku normaalin katkaisuaikajankohdan jälkeen vähintään kahta täyttä kalenterivuotta. Katkaisun jälkeistä palkkaa laskettaessa katkaisun jälkeisen vajaan vuoden ansioita ei oteta huomioon.
- * KVTEL:ssä ei ole tasoituspalkkasäännöksiä.
- * Viimeinen ansiovuosi jää pois eläkepalkan laskennasta, vaikka palvelus olisi jatkunut koko kalenterivuoden.
- * Palvelussuhteen tekninen katkaisu voidaan tehdä myös työaikajärjestelyn muutoksen perusteella, jos ansiot samalla alenevat vaaditun 25%.

Eläkkeen korotukset

- * Lykkäyskorotusta ei KVTEL:ssä makseta. Eläke karttuu myös yli 65-vuotiaana, jos työntekeo jatkuu.
- * Lapsikorotus ja työeläkelisä peruseläkkeessä kuten TEL:ssä.

Eläkelajit

- * Ennen vuotta 1940 syntyneillä on mahdollista saada varhennettu vanhuuseläke 58-vuotiaasta, mikäli palvelussuhteen loppukarenssit täyttyvät. Muuten alaikäraja on 5 vuotta alempi kuin eläkeikä.
- * Eläkeiät poikkeavat pääsääntöisesti yksityisen puolen eläkeistä muilla kuin vuoden 1959 jälkeen syntyneillä sekä vuoden 1992 jälkeen palkatuilla, vuoden 1939 jälkeen syntyneillä.
- * Vanhojen työttömyyseläkesäännösten piiriin pääsemiseksi ei ole irtisanomisen 1.8.1999 aikarajausta.
- * Yksilöllisen varhaiseläkkeen alaikäraja säilyy 58 vuotena myös niillä vuosina 1944—1946 syntyneillä henkilöillä, joilla oli oikeus valita ammatillinen eläkeikä, mutta jotka eivät valintaa tehneet. Alaikäraja on 59 vuotta vuonna 1947 syntyneillä valinnan suorittamatta jättäneillä henkilöillä. Ammatillisen eläkeiän valinneilla ei ole oikeutta jäädä joustaville eläkemuodoille lainkaan.
- * Osa-aikaeläkkeen erot ovat liitteessä 10.

OSA-AIKAELÄKKEEN SAAMISEN EDELLYTYKSET ERI LAKIEN MUKAAN

Laki	TEL	VEL	KVTEL
Ikä	56	56	56
Työssäolo	Kokoaikatyötä viimeisen 18 kk:n aikana 12 kk, normaali kokoaikainen enimmäistyöaika tai 35 t/viikko	Kokoaikatyötä viimeisen 5 v:n aikana 3 v, josta 6 kk välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista	Kokoaikatyötä viimeisen 5 v:n aikana 3 v, josta 6 kk välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista
Työhistoria	Edeltäneen 15 v:n aikana karttunut TEL 8 §:n 4 mom. mukaista peruseläkettä vähintään 5 v	Kokoaikatyötä viimeisen 5 v:n aikana 3 v, josta 6 kk välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista	Kokoaikatyötä viimeisen 5 v:n aikana 3 v, josta 6 kk välittömästi ennen osa-aikaeläkkeen alkamista
Estävä eläke	TEL 8 §:n 4 mom. mukainen peruseläke	TEL 8 §:n 4 mom. mukainen peruseläke	TEL 8 §:n 4 mom. mukainen peruseläke
Tuleva aika	Oikeus tulevaan aikaan	Oikeus tulevaan aikaan	Oikeus tulevaan aikaan
Työajan alenema	Jäljellä 16-28 t/viikko	Ei poikkeaa merkittävästi ansiotulojen muutoksesta	Ei poikkeaa merkittävästi ansiotulojen muutoksesta
Ansion alenema	Jäljellä 35-70 % kokoaikatöiden ansioista	Jäljellä 35-70 % kokoaikatöiden ansioista	Jäljellä 35-70 % kokoaikatöiden ansioista
Yhdenjaksoisuus	Osa-aikatyö ei keskeytyneenä yli 6 viikkoa	Osa-aikatyö ei keskeytyneenä yli 6 viikkoa	Osa-aikatyö ei keskeytyneenä yli 6 viikkoa
Määrä	50 % ansi-onalenemasta	50 % ansi-onalenemasta	50 % ansi-onalenemasta
Enimmäismäärä	75 % karttuneesta eläketurvasta	75 % karttuneesta eläketurvasta	75 % karttuneesta eläketurvasta

ANSAINARAJAT ELÄKKEELLÄ OLLESSA

Eläemuoto	Ansioraja
Vanhuuseläke	ei rajoituksia
Varhennettu vanhuuseläke	ei rajoituksia
Täysi työkyvyttömyyseläke	enintään 40 % eläkepalkasta tai eläkkeen perusteena olevasta työtulosta
Osatyökyvyttömyyseläke	enintään 60 % eläkepalkasta tai eläkkeen perusteena olevasta työtulosta
Yksilöllinen varhaiseläke	* enintään TEL:n alaraja 15,14 e/kk ind.142 * enintään 60 % eläkepalkasta tai eläkkeen perusteena olevasta työtulosta → osaeläke * yli 60 % eläkepalkasta tai eläkkeen perusteena olevasta työtulosta → YVE leppämään
Työttömyyseläke	enintään TEL:n alaraja kaksinkertaisena
Osa-aikaeläke	vähintään eläkelain mukainen alaraja joka vähintään 35 % eläkepalkasta, enintään 70 % eläkepalkasta, yrittäjillä puolet koko-aikatyön palkasta

13 LIITE

VOIMASSA OLEVAT SOSIAALITURVASOPIMUKSET 1.1.2002

EU:n ja ETA-maiden alueella sovelletaan sosiaaliturva-asioissa ensisijaisesti EU:n sosiaaliturva-asetuksia 1408/71 ja 574/72.

	Voimaan
1. SAKSAN LIITTOTASAVALTA	1.8.1998
2. ISO-BRITANNIA JA POHJOIS-IRLANTI - Sopimuksen muutos	1.2.1984 31.12.1992
3. SVEITSI	1.10.1986
4. ITÄVALTA - Lisäsopimus	1.7.1987 1.1.1994
5. ESPANJA	1.8.1987
6. KANADA - Pöytäkirja sopimuksen muuttamisesta	1.2.1988 1.1.1997
7. QUÉBEC (sosiaaliturvasopimusjärjestely) - Sopimusjärjestelyn muutos	1.4.1988 1.9.1998
8. LUXEMBURG	1.4.1991
9. KREIKKA	1.5.1991
10. YHDYSVALLAT	1.11.1992
11. POHJOISMAINEN SOSIAALITURVASOPIMUS	1.1.1994
12. VIRO	1.10.1997
13. ISRAEL	1.9.1999
14. LATVIA	1.6.2000
15. LIETTUA	1.8.2001